

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

עד.

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי פ"ח מהל' ק"פ הלכה י'
 ב ג ד סס הלכה ז'
 ג ה מיי פ"ח מהל' מהל' ה' יא סג עין מהל' טו"ע י"ח סקן מעו סעיף 6:
 ד ו מיי פ"ו מהלכות מאלכות אסורות הלכ' ז סג לאין קל טור ש"ע י"ד ס' עו ס"א (נד אלפס חולין פ"ו דף נ"ג) וכן הלאה פ"ו ס' י"ג):

ביצד צולין. ותוחבו לתוך פיו (6). אומר ר"י מש"ה תמוז דרך פיו לפי שנותן הגם שצפוד למטה^ב כדי שלא יפול הפסח ואז הוא בית השמיטה למטה וקדיש דמא דרך סם: **נחתך ממנו** אבר אין זה מקורם. נראה לר"י א' דמזוה לקלסו אצל משום הכי לא מייספיל מדאמר לקמן צפיק האשה

ביצד צולין. שפוד של רמון. טעמה מפרש בגמרא: וטון אס כרעיו כו'. כדכתיב עלי אש ראשו על כרעיו וגו' כולו כאחד משמע: רמון נישול הוא זה. שמבשל בני מעיו צמחו כמו צמח הקדירה: **סולין חולה** לו. תוחבו צפוד למעלה מפיו של טלה: לא על השפוד. של ברזל כדמפרש בגמ'

לעוי רש"י

גראליש"ש [גרידי'ל]. אסכלה. קול"ר. ד. חרזין. יושב"א [ישב"א]. אלון. אינפלודיר"א. בשר למילוי (בכצק או כדומה).

רבינו הנגאל

ביצד צולין את הפסח. שפוד של רמון כו' ואקטינון למה אינו צולוה בשפוד של מתכת. ושנתן דאידי דהם מקצתו הם כדלן ושנתחם ראש השפוד הנתון באש מחמת השפוד כולו המשווק בבשר ומצא חתום השפוד גולה בשר הפסח, ורחמנא אבר צלי אש ולא צלי ברזל. ושפוד של דקל אית ליה שבי בנן שאיבה ומפקי מיא. ותאינה אידי דמחלילא מפקי מיא. והאלון החרוב והשקפה בני כולוהו אית בהו קטרי. מקום שצמחין ומגדלין אמרין וצטריס וכשתוחבין אותן אותו מקום חתך מפקי מיא, וכוון דמפקי מיא על הבשר הזה ליה כמבושל לייפק אין עושין מהן שפוד לצלות בו הפסח. ורמון אע"ג דאית ביה קטרי שיעי, לומר שמתוך הן ומקום חתוכו הוא ראשו שפולט מים מציאו חרץ לבשר. וירושלמי כל העצים יבשים מבחוץ ואין יבשים מבפנים ורמון יבש מבחוץ ורוב הפסחין של מהותו אוקימנא למתני' דלא כותיה.

(דף פח): גבי ה' שנתערבו עורות פסחיהן ופריך והא איכא חד דלא נפיק ומשני משום דלא אפשר דהיכי נעבד גימתי כל חד ונימנו אי דידי בעל מוס הוה להו האי פסח ואי לא להו שלמים הא איכא חיה ושוק ופריך ונימתי כל חד כהן צהדיה והשתא איך יעשו כן והא חיה ושוק לאסוריס לזרים אי אפשר לזלזלן עם הפסח וצריך לחמתן ולא היו מקולסם אלא משום הכי אין נפסל וכן גבי גמלים (דף עה). חתכו ומנו על גבי גמלים רבי אומר אומר אני שזה צלי אש משמע חתכו לגמרי מיהו רש"י פירש לקמן חתכו שלא הצדילו אלא (ו) צירמו צנים ושלשה מקומות:^א

האי מורייתא שריא. פי' בקונטרס אע"פ שלא מלחו אלא לזלי ולר"ת נראה לזלי לא צעי מליחה כלל דלא מיעביא כשלללה הבשר יפה יפה ונפלט כל הדס דשרי דיותר מפליט ע"י האש מע"י המלח דמעשים בכל יום שמצטלים כד אחר צלייתו אע"פ שמחמרים לנשלו אחר מליחתו אלא אפילו לא נללה כל כורכי דלא נפלט כל הדס מותר אע"ג דאמרין צפ"ק לכריתות (דף ד: דף כג). דאיכא לאו דגם הארצית וה"מ דוקא כשפירש אצל זן זמן שלא פירש אלא יא לחוץ שרי דמוכח צפ' מפנין (שגם דף קכח). (א) דבשר טפל מותר לטלטלו משום דחיי לאומנא אלמא יכול לאוכלו בלא מליחה ועוד דלמחר צפ' כל הבשר (חולין דף ק"א). דכד אחר שחלטוהו צרותין או צמלח מותר לנשלו לפי שמלמתייהו הדס צמורין ואין מניחין אותו לפלוט דקמחר הסם דר הוה חלטי ליה צמלח ורז נמנן חלטי ליה צרותין סדר רב פפא קמיה דרבא למימר חלייה אסור אמר ליה אי חלייה אסור איכהו נמי אסור דכי היכי דפליט דהר צלע אלא ודאי חלייה נמי שרי דמלמתייהו הדס ואין מניחו לפלוט ואפ"ה שרי צארכיה ואין לאסור צלי שלא נמלח ולא נללה כל זכורו משום שמתוך האש הדס נפרש מפניו מלך זה דמה שיוצא לתוך שמתוך שריק ומה שנשאר צפניו אע"פ שפירש מלך זה לזד זה לא היו כדס הארצית שפירש דהא איכא מאן דאסר במסכת חולין (דף ק"ב). לאכול ככר שחתך עליה צמר מפני דם הבשר שנכנס לתוכו ואפילו הכי משמע דבשר עלמו מותר אע"פ שלא יא כל דמו ודבר חימה הוא לרש"י מה מועלת מליחה מועטת לזלי דאין הבשר יוצא מידי דמו עד שימלחנו יפה יפה אלא ודאי לא צעי מליחה כלל וכן קבל ר"י מר"ת ובהקומץ רבה (מנחות כ"א). גבי מליחת קדשים דקאמר כיצד (ו) עושה מציא את האבר ונותן עליו מלח וחוזר והפכו ונותן עליו מלח ומעלהו ויש דגרס בתר הכי אמר אצ"י וכן לזלי לא גרס דכד אצלנו (לשיל נ"ג).

ביצד צולין את הפסח מביאין שפוד של רמון ותוחבו לתוך פיו עד בית גקוברתו ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר בכמין בישראל הוא זה אלא תולין חוצה לו: אין צולין את הפסח לא על השפוד ולא על האסכלא א"ר צדוק מעשה בר"ג שאמר למבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא: **גמ'** וניתי של מתכת: אידי דהם מקצתו הם כולו וקמטויה מחמת השפוד ורחמנא אבר צלי אש ולא צלי מחמת דבר אחר וניתי של דקל אידי דאית ליה שבי מפקי מיא והוי כמבושל וניתי של תאנה אידי דמחלחל מפקי מיא והוה ליה כמבושל וניתי של אלון של הרוב ושל שקמה אידי דאית ביה קיטרי מפקי מיא של רמון נמי אית ביה קיטרי שיעי קיטרי ואבע"א כנבגא בר שתא דלית ביה קיטרי והא איכא בי פסקיה דמפיק לבי פסקיה לבר מתני' דלא כרבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר בשם ששפוד של עץ אינו נשרף כך שפוד של מתכת אינו מרתיה אמרו לו זה הם מקצתו הם כולו וזה הם מקצתו אינו הם כולו: ונותן את כרעיו וכו': (6) תניא רבי ישמעאל קוריהו תוך ר"ג קוריהו גדי מקולס ת"ר (7) איזהו גדי מקולס דאסור לאכול בלילי פסח בזמן הזה כל שצאלו כולו באחד נחתך ממנו אבר נשלך ממנו אבר אין זה גדי מקולס השתא יש לומר נחתך ממנו אבר דאף על גב דקא מטויה ליה בהדיה אמרת לא נשלך מיבעיא א"ר ששת שריא א"ל אביי והא קא בלע דמא א"ל כבולעה כך פולטה נימא מסייע ליה נותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו מ"א לא משום דאמרינן כבולעו כך פולטו אמרי שאני התם כיון דאיכא בית השחימה דמחלחל מידב

דפליט דהר צלע אלא ודאי חלייה נמי שרי דמלמתייהו הדס ואין מניחו לפלוט ואפ"ה שרי צארכיה ואין לאסור צלי שלא נמלח ולא נללה כל זכורו משום שמתוך האש הדס נפרש מפניו מלך זה דמה שיוצא לתוך שמתוך שריק ומה שנשאר צפניו אע"פ שפירש מלך זה לזד זה לא היו כדס הארצית שפירש דהא איכא מאן דאסר במסכת חולין (דף ק"ב). לאכול ככר שחתך עליה צמר מפני דם הבשר שנכנס לתוכו ואפילו הכי משמע דבשר עלמו מותר אע"פ שלא יא כל דמו ודבר חימה הוא לרש"י מה מועלת מליחה מועטת לזלי דאין הבשר יוצא מידי דמו עד שימלחנו יפה יפה אלא ודאי לא צעי מליחה כלל וכן קבל ר"י מר"ת ובהקומץ רבה (מנחות כ"א). גבי מליחת קדשים דקאמר כיצד (ו) עושה מציא את האבר ונותן עליו מלח וחוזר והפכו ונותן עליו מלח ומעלהו ויש דגרס בתר הכי אמר אצ"י וכן לזלי לא גרס דכד אצלנו (לשיל נ"ג).

מלח ומעלהו ויש דגרס בתר הכי אמר אצ"י וכן לזלי לא גרס דכד אצלנו (לשיל נ"ג). ושוין שמולחין עליו בשר לזלי לאו משום דצעי מליחה אלא שמנהג למולחו והא דלמחר בכל הבשר (חולין ק"ג). רב ששת מלח גרמא גרמא תרי מ"ט לא משום דפריש מהאי ובלע האי חד נמי פריש מהאי גיסא דפריש מהאי גיסא דקאמר היינו שפירש לגמרי לחוץ אצל מצפנים שרי דפרישית: **כבולעו כד פולטו**. צפ' כל הבשר (חולין ק"א). (8) שרי כדלא עילויה ציטרא צדיעזד משום דסם מישרק שריק ה' התם לא שייך להזכיר כלל טעם של כבולעו כן פולטו¹ שהדס נופל עם מנתחו ושירק ואינו נבלע ומטעם כבולעו כן פולטו נמי לא הוה שריא התם גבי כד אלא צדיעזד ואע"ג דבא למישרי הכא גבי פסח לכתחלה אע"ג דבני מעיו צמחו ויאיכא נמי כד גבי פסח לא רצו להחמיר משום כדכתיב (שמות ז) ראשו על כרעיו ועל קרבו ואפילו מאן דאסר כדכדא עילויא ציטרא לא קשה ליה מנתינתו דפסח דמדברנן אסר ובפסח לא החמירו אי נמי הוא יעמיד כגון פלטה מן מליחה גמורה דאפילו לא קדירה למתירי ר"ת על ידי מליחה גמורה ואפילו לפי מנהג העולם שאין מצטלים כד על ידי שום מליחה² מכל מקום כיון דנמלח כמליחת קדירה נמטע דמו ולא אסר טפי משאר בשר שלא נמלח דבשרא על גבי בשרא שרי לכתחלה לכולי עלמא ויש ללמוד היתר צמוליייתא אפילו נמלח בשר החיזון ושהה כדי מליחה והפנימי לא נמלח מדמייתא רחיה מטפילת בר גחלל דשרי מטעם כבולעו כן פולטו אע"פ שמעשים בכל יום שאוסרים בשר שנפל צזיר ומלח שנפלט ואין מותר אפילו לזלי³ ועדיפא מינה היה אסור ר"ת מרגולת שנמלחה בקערה אף על פי שלא שהתה שם שיעור צלייה ולא פלטה אפילו חיי דמה ואסרה לאוכלה צלי משום דלא מפליג רבא⁴ גבי אין מולחין בשר אלא בכלי מנוקב בין שזה הרבה לשהה מעט:

(א) מליחת בשר פשה ג'
 (ב) נכרתו לט. עירובין ט"ז.
 (ג) ומוספי' בינה פ"ב ה"א (ד) ובלילי.
 (ה) וכאכל קדשים צמח בלילי ע' מ"ט פ"ק ד' מ"ד (ו) ס"א שריא אפילו לא מלחו את הבשר שנתים למור' אלא כמליחת צלי. ח"מ, א' נחמלין ק"ג. ושם איתא שמואל⁵.

תורה אור השלם

1. ואבלו את הבשר בקלילה הנהו צלי אש ומצות על מקריה יאבלוה: שמות י"ב

הגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כ"ל צולין וכו' לתוך פיו צ"ל נראה דאף למאי דאסיק אדעתיה מקמי דמטי דשאי צימ השחיטה מיב דידי נמי צריך למר מוכחו דרך פיו כו' דאס היה נחמלו דרך נקובו און יהא יוצא מהמזיקים כיון דלא הוה צימ השחיטה למטה דס נשאר שם ממוקס ונשתחו כשחיטה: (ב) ב"ה נחמך וכו' שלא הצדילו אלא חתבו צנים ושלשה מקומות למהר צלייתו ה"ק: (ג) ד"ה ה' וכו' דבשר חתך מותר וכו': (ד) שם מלך הוא עושה מציא: (ה) ד"ה כבולעו וכו' שריגן כבולעו:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מקולס ד"ס תולין. עי' רש"י לעיל נ"ג. ד"ה מקולסן וצ"ל כ: צרשי' ד"ה מקולס:

מוסף רש"י

תוך תוך. שמועטל יפה ונעטק כולו עד עימות וכשהוא רחם דומה כמשמע קול זה מן חרץ (ועובין כס. ובע"ז ברכות ל"ט. ודא רש"י שמואל א' ב' ח"ו). ר"ט קוריהו גדי מקולס. לפי שמולה כרעיו חיו נלדו, כדכתיב מושח בגלית (ש"א ז) מרגוטו קולסא דמשא (פ"ע נ"ג).

מוסף תוספות

א. בירושלמי משמע דרוקא הוא. מוס' שאנץ. ב. כשוקף השפוד בתנור. ס"ג. משמע א. אם הבריוול פטרל. ס"ט. ד. משמע דלצלי בני מליחה מיהא קצת. ס"ט. ה. ואמאי לא שריגא אפי' לכתחילה משום כבולעו כן פולטו וכו' ר"ל. ס"ט. ו. כיון שדן הדרם אפי' ונבלע. ס"ז. אחי שריא דלשחיה הכא במליחה גמורה ד... ס"ט. ה. משום פליטת ציר. ס"ט.

העוף אף שבתוך הכבש כך פולטו בולעו מבפנים ופולטו מבחוץ. וקיימא לן דהא מליאתה בצלייה היא, דהא בענין הפסח קתני לה, אבל בבישול או בשליקה לא. ואתיין לסייעיה ממתני' דחני נותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו. ודחינן שאני התם כיון דמחלחל בית השחיטה מידב דאיכא ולא בלע.